

Pařátek

Telemetricky sledovaný orl mořský s odoperovanou nohou 2019 - 2022

V době, kdy jsem psal tento příspěvek, bylo tělo již uhynulého orla mořského „Pařátka“ bezpečně uloženo v mrazicím boxu patologie Veterinární kliniky Vedilab v Plzni v Lobzích a všichni jsme s napětím čekali na termín a výsledky jeho pitvy. Do Plzně kadaver námi nejdéle telemetricky sledovaného zvířecího pacienta, orla mořského, přivezl na speciální povolení dne 17. 2.2022 z polského Veterinárního institutu Staszó kolega Petr Kokoška. Ten absolvoval se svou partnerkou 1.600 km, aby Pařátka přivezl a získali jsme tak další cenná data k tomuto pro nás zajímavému případu. Vraťme se teď spolu v čase do roku 2019 a podívejme se na místa, kde Pařátek všude byl.

Mladého samce orla mořského pravděpodobně po nárazu do drátů elektrického vedení velmi vysokého napětí odchytili 25. 10. 2019 manželé Karel a Růžena Machačovi z Tachova. Těm informací o pohybu hůře létajícího obrovského dravce předal místní soukromý zemědělec, pohybující se v traktoru na lokalitě u Bezděkovského rybníka mezi obcí Tisová a Staré Sedliště. Ten také zároveň pomohl Machačovým s následným dohledáním a odchytém poraněného ptáka.

Po převozu poraněného dravce k nám do ZSŽ Plzeň jsme pak s veterináři zjistili, že mladý orl má po úrazu lehce pohmožděné levé křídlo a docela zásadní nálezy na rohovce levého oka. Dohodli jsme tedy celkový způsob léčby a souběžně s ní začali připravovat orla na návrat zpět do volné přírody.

Nebyl to náš první mořský orl, a tak jsme věděli, že pro léčbu je mnohem lepší menší voliéra, kde může pták křídla cvičit, ale nemůže se letem zabít či zranit. Navíc v menší voliéře je nainstalována kamera,

Karel Machač při odchytu mladého orla mořského na Tachovsku 25. 10. 2019

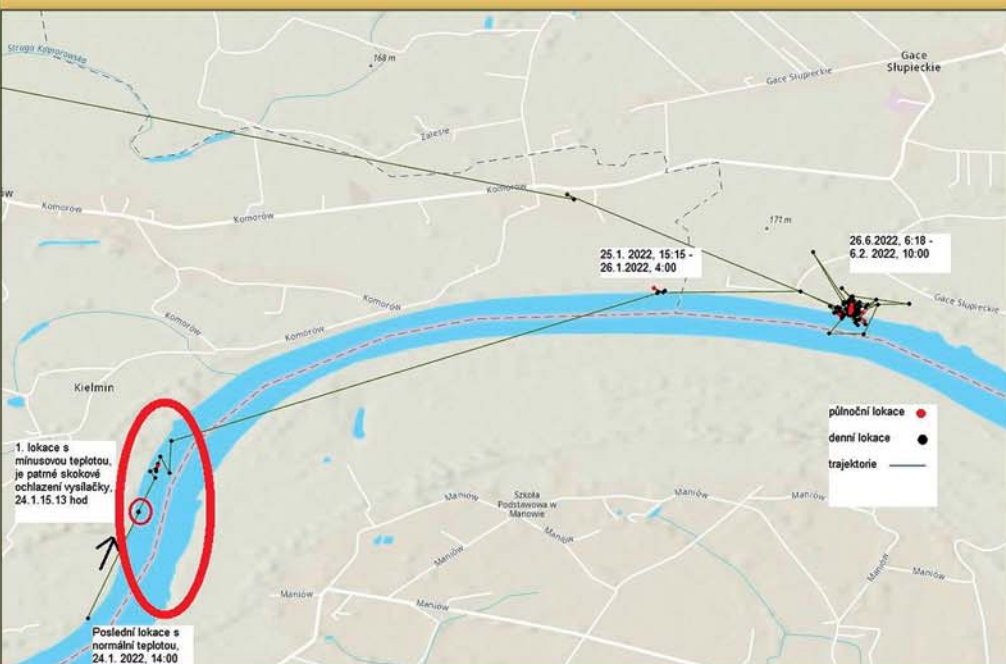

Orl v rozletové voliéře s jezírky dne 28.10.2019

Mapa Pařátkova pohybu po území osmi států

Vypouštění orla mořského Pařátka 11. 12. 2019

Polsko, mapa poslední lokace a naleziště uhybného orla mořského

Rentgenový snímek pořízený při pitvě orla dne 28. 2. 2022

a tak jsme mohli orla téměř nepřetržitě online sledovat. Křídlo i oko se velice rychle hojily a to mělo za následek i jeho celkovou nervozitu z chovu v zajetí. Nervózní jsem byl i já, a tak první nejbližší termín vypuštění orla byl naplánován na 11. 11. 2019. V tento den měli dorazit experti s vysílačkou, nasadit orlovi „batůžek“ a společně s námi s ním zajet na místo vypuštění.

Když bylo vše dohodnuto a naplánováno, 8. 11. 2019 jsem se ještě narychlo rozhodl, že orla přenesu z malé voliéry do větší rozletové s vodními jezírky, aby se pěkně rozcvičil, vykoupal a připravil na vypuštění. V momentě, kdy jsem orla ve voliře odchytil a chtěl ho přenést do druhé voliéry, ozvalo se lehké křupnutí a orel si zlomil pravý stoják. Frakturu tibiotarsu pravého stojáku potvrdil jak RTG snímek, tak vyšetření MVDr. Petra Böhma z Veterinární kliniky Vedilab Plzeň. Je to složitá a komplikovaná fraktura, která se neobejde bez operace a vnitřní fixace zlomených kostí. Termín zákroku byl dohodnut na nejbližší možný termín, a to 10. 11. 2019 večer. Samotná operace pak trvala přes hodinu a ve finále jsme provedli vnitřní fixaci oceľovou spojkou na osm kotvících šroubů.

Poznámka: Tento způsob fixace se u ptáků moc nepoužívá, jelikož ptačí kosti jsou duté a zejména u větších ptáků působí šrouby tlak, hmotnost pacienta a délka jeho kostí jako páka. Šrouby se pak často vylamují,

nedrží a může to být problém. Nutno však říci, že jsme zvažovali i jiné způsoby fixace, ale nakonec jsme se rozhodli pro tento způsob, jelikož jsme počítali s tím, že bude třeba orla co nejdříve vypustit. Navíc se jednalo o divokého, volně žijícího ptáka, který dlouhodobým chovem v zajetí jednoznačně trpí a hůře se hojí. Něco jiného je léčit ptáky sokolnické, zvyklé jak na určitý druh manipulace a způsob zacházení, naprosto jiné je chovat a léčit ptáky divoké z volné přírody.

Zvolený kontroverzní způsob fixace poměrně komplikované fraktury stojáku spolu s následnými kontrolami a RTG snímky, které se neobešly bez další manipulace, nás tlačily k co nejkratšímu chovu v zajetí a léčbě. To vše potvrzovali i kolegové, kteří orla sledovali na kameře, a tak jsme nakonec s MVDr. Petrem Böhmem opět zarisovali a stanovili termín vypuštění na 11. 12. 2019. Byl to přesně ten den, kdy přijel Dušan Rak s vysílačkou, kterou jsme nasadili orlovi na záda a našeho „Pařátka“ úspěšně vypustili.

Od té doby ho Bohumil Mášek pravidelně sledoval a posílal informace o tom, kde všude „Pařátek“ létal, spal či lovil. Za dobu od 11. 12. 2019 do konce ledna 2022 to bylo několik tisíc kilometrů na území celkem 8 států (Česko, Polsko, Slovensko, Maďarsko, Rakousko, Ukrajina, Bělorusko, Litva). Díky Pařátkovi jsme se „podívali“ jak do přírodních parků, rybníkářských

oblastí, mokřadů i zátok řek daleko od místa, kde byl s „železem“ v noze vypuštěn. Data, která nám v pravidelných intervalech posílala Pařátkova vysílačka přes dva roky, nám dělala radost do doby, než přišla informace o změně teploty jeho těla, nulové aktivitě a podezřelém pohybu logeru z lokality severovýchodně od polského Krakova. Tady u řeky Wisly příběh orla mořského, zvaného Pařátek, skončil dne 6. 2. 2022 v okamžiku, kdy polská policie na naši žádost operativně a velice rychle zajistila bezvládné tělo již několik dní uhybného orla mořského s našimi ornitologickými kroužky i satelitní vysílačkou, která v tu dobu byla už úplně jinde. Díky polské policii a úřadům se pak pták následně dostal zpět k nám do Plzně a do mrazáku již uvedené akreditované patologie Veterinární kliniky Vedilab.

Co bylo příčinou Pařátkova úhynu? Z materiálu, který máme dnes k dispozici, lze usoudit, že náš od roku 2019 telemetricky sledovaný orel mořský „Pařátek“ pravděpodobně při lovu potravy (ryb) přímo nad řekou dne 24. 1. 2022 v 15:13 hod. (UTC) narazil na překážku - vzdušné vedení či nějaký drát a způsobil si úraz, kterému na místě podlehl. Poté spadl do řeky a proud ho odnesl o 3 km dále, až na místo nálezu. Pitva dne 28. 2. 2022 vyvrátila, že by byl otráven nebo střelen.

■ Karel Makoň, DESOP Plzeň